

III

(Prípravné akty)

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

543. PLENÁRNE ZASADNUTIE EHSV, 15.5.2019 – 16.5.2019

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh nariadenia Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 904/2010, pokiaľ ide o opatrenia na posilnenie administratívnej spolupráce v záujme boja proti podvodom v oblasti DPH

[COM(2018) 813 final – 2018/0413 (CNS)]

(2019/C 240/07)

Spravodajca: **Krister ANDERSSON**

Konzultácia	Rada Európskej únie, 20.12.2018
Právny základ	článok 113 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	13.12.2018
Príslušná sekcia	sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť
Prijaté v sekcii	12.4.2019
Prijaté v pléne	15.5.2019
Plenárne zasadnutie č.	543
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	212/2/2

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV podporuje zámer Komisie nadviazať intenzívnejšiu operačnú spoluprácu medzi daňovými orgánmi, pokiaľ ide o podvody v oblasti DPH v odvetví elektronického obchodu, a to na základe jasných legislatívnych ustanovení.

1.2. EHSV odporúča, aby sa priebežne zlepšovala reakcia verejných orgánov na sofistikované formy podvodov v oblasti DPH, pokiaľ ide o účinnosť presadzovania predpisov – s využitím vhodných technológií, ako je napríklad umelá inteligencia – a takisto spoluprácu zainteresovaných národných orgánov. Tieto orgány by mali spolupracovať, aby zaručili komplexnú a účinnú európsku odpoveď na podvody v oblasti DPH.

1.3. EHSV zároveň konštatuje, že z hľadiska spotrebiteľov sa návrhom zavedie nová výmena a spracovanie osobných údajov súvisiacich s DPH, pričom tieto činnosti budú upravené všeobecným nariadením o ochrane údajov. EHSV zdôrazňuje, že počet výnimiek a obmedzení v súvislosti s ustanoveniami všeobecného nariadenia o ochrane údajov by mal byť nízky a ich účelom by mal byť presne vymedzený cieľ boja proti podvodom v oblasti DPH. Keďže ide o osobitné výnimky zo všeobecných a záväzných pravidiel na ochranu osobných údajov a súkromia jednotlivcov, orgány presadzovania práva by ich mali vykladať jednoznačne a dôsledne.

1.4. V tejto súvislosti by sa mala venovať mimoriadna pozornosť: i) cieľu spracúvania údajov, ktoré bude možné len na účely boja proti protiprávnemu konaniu; ii) jednotlivcom, ktorí majú prístup k zhromaždeným, uloženým a vymieňaným údajom, ktorými by mali byť výlučne úradníci Eurofiscu, a to za osobitných podmienok a na všeobecne známe a obmedzené účely súvisiace s bojom proti podvodom v oblasti DPH; iii) následnému využívaniu údajov s cieľom spustiť prípadné činnosti v oblasti vyšetrovania a presadzovania práva.

1.5. Všetky uvedené aspekty sú v návrhu Komisie formálne zohľadnené, čo je jednoznačne jeho pozitívnym aspektom. EHSV však požaduje, aby Komisia zaručila, že pri budúcom každodennom využívaní tohto systému sa budú v plnom rozsahu a účinne uplatňovať všetky záruky týkajúce sa základných slobôd, ktoré sú uvedené v návrhu, čím sa zabezpečí náležitá rovnováha medzi dôsledným presadzovaním pravidiel v oblasti DPH a nevyhnutnou ochranou práv jednotlivcov a základných slobôd.

2. Návrh Komisie a všeobecný kontext

2.1. V návrhu Komisie na zmenu nariadenia Rady (EÚ) č. 904/2010 sa stanovujú pravidlá, podľa ktorých majú členské štáty harmonizovaným spôsobom zhromažďovať záznamy, ktoré podľa článku 24 3b smernice o DPH elektronicky sprístupnili poskytovatelia platobných služieb.

2.2. Elektronický obchod zaznamenal v posledných rokoch mimoriadny rast a spotrebiteľia si dnes môžu vo svojich počítačoch alebo smartfónoch vyberať medzi tisíckami dodávateľov, výrobkov a značiek. Tieto príležitosti však využívajú aj podvodné podniky, aby sa vyhli povinnostiam súvisiacim s DPH.

2.3. Celková strata na DPH v členských štátoch z cezhraničných dodávok tovaru sa odhaduje na 5 miliárd EUR ročne. Podľa aktuálnych odhadov by však mala byť ešte oveľa vyššia a dosahovať 7 až 10 miliárd EUR. Z tohto dôvodu je nevyhnutná dôrazná reakcia verejných orgánov, ktorá by mala vychádzať z účinnej spolupráce medzi daňovými orgánmi v EÚ aj na medzinárodnej úrovni.

2.4. V praxi sa v návrhu zavádza nový centrálny elektronický systém na zhromažďovanie, uchovávanie a spracovanie informácií o platbách a na ďalšie spracúvanie týchto informácií úradníkmi pre boj proti podvodom v členských štátoch v rámci siete Eurofisc, ktorá je určená na mnohostrannú výmenu včasných varovných signálov na boj proti podvodom s DPH.

2.5. Po dôkladnej a rozsiahlej analýze posúdenia vplyvu sa Komisia domnieva, že najúčinnnejším spôsobom, ako zabezpečiť, aby mali daňové orgány ucelený prehľad o situácii na účely kontroly súladu s pravidlami pre DPH týkajúcimi sa elektronického obchodu a boja proti podvodom v oblasti DPH, je centrálny európsky systém na zhromažďovanie a výmenu platobných údajov (CESEP). Systém umožní členským štátom výmenu informácií o platbách, ktoré uchovávajú na svojej úrovni, čo pomôže účinne bojovať proti podvodom v oblasti DPH v elektronickom obchode.

2.6. Systém CESOP umožní: i) zoskupiť informácie o platbách týkajúce sa DPH odovzdané členskými štátmi podľa príjemcu platby, ii) vytvoriť ucelený prehľad platieb, ktoré príjemcovia platieb prijali od platiteľov v EÚ, iii) rozpoznať prípadné viacnásobné záznamy tej istej platobnej transakcie, iv) vyčistiť informácie prijaté od členských štátov, v) styčným úradníkom Eurofiscu krížovo overiť platobné údaje s vymieňanými informáciami o DPH, vi) uchovávať dané informácie len na obdobie, ktoré daňové orgány potrebujú na vykonanie kontrol DPH.

2.7. Informácie sa budú v systéme CESOP uchovávať dva roky a styční úradníci Eurofiscu budú môcť vidieť, či platby, ktoré určitý príjemca platby prijal za určité obdobie, prekročujú 10000 EUR za všetky členské štáty. Do systému by mali prístup len styční úradníci Eurofiscu z členských štátov a jediným účelom, na ktorý by tento systém umožňoval vyhľadávanie, sú vyšetrovania podozrení z podvodu alebo odhalených podvodov v oblasti DPH.

2.8. Komisia každých päť rokov predloží správu Európskemu parlamentu a Rade o fungovaní nového nástroja administratívnej spolupráce.

3. Všeobecné a konkrétne pripomienky

3.1. EHSV podporuje zámer Komisie nadviazať hlbšiu operačnú spoluprácu medzi daňovými orgánmi, pokiaľ ide o podvody v oblasti DPH v odvetví elektronického obchodu, a to na základe jasných legislatívnych ustanovení. Podporou vzájomnej administratívnej pomoci medzi daňovými orgánmi sa rozpočtom jednotlivých štátov a EÚ zabezpečí viac finančných prostriedkov, ako aj jednoduchšie rovnaké podmienky podnikom, ktoré konajú v súlade s daňovými predpismi.

3.2. Vzhľadom na to, že účastníci trhu využívajú komunikačné technológie čoraz viac, je potrebné neustále aktualizovať právne predpisy v oblasti boja proti podvodom, aby odzrkadľovali rôzne spôsoby obchádzania daňových predpisov a povinností súvisiacich s DPH. Preto je zásadne dôležité, aby sa priebežne zlepšovala reakcia verejných orgánov na sofistikované formy podvodov v oblasti DPH, pokiaľ ide o účinnosť presadzovania predpisov (s využitím náležitých technológií) a spoluprácu zainteresovaných národných orgánov. Tieto orgány by mali spolupracovať a využívať pri tom podporu Komisie, aby sa zaručila komplexná a účinná európska reakcia na podvody v oblasti DPH, a to v súlade so zásadou subsidiarity zakotvenou v zmluvách.

3.3. Podľa EHSV by mohlo byť v tejto súvislosti prospešné a užitočné investovať do umelej inteligencie s cieľom odhaľovať podvody v oblasti DPH v rámci nového systému, ktorý sa práve vytvára, vďaka čomu by sa stal plne funkčným, a to za predpokladu, že sa budú v rámci nového prevádzkového scenára v plnej miere dodržiavať základné práva jednotlivcov a osobitné predpisy EÚ, ako napríklad všeobecné nariadenie o ochrane údajov⁽¹⁾, vrátane využívania nových technológií a umelej inteligencie na podporu činnosti verejných orgánov presadzovania práva.

3.4. Cezhraničný charakter podvodov v oblasti DPH a skutočnosť, že aj vďaka technológiám je čoraz jednoduchšie rýchlo vypracovať nelegálne postupy (napríklad možnosť rýchleho presunu kapitálu pochádzajúceho z podvodov v oblasti DPH), si vyžadujú rozvoj intenzívnejších foriem spolupráce nielen v rámci EÚ, ale aj medzi príslušnými orgánmi na celom svete. Opatrenia na boj proti podvodom v oblasti DPH môžu byť úspešné len vtedy, ak budú daňové správy jednotlivých krajín užšie spolupracovať v duchu vzájomnej dôvery, čo si bude vyžadovať výmenu relevantných informácií, aby mohli vykonávať svoje úlohy.

3.5. V tomto záujme OECD odporúča prehĺbiť medzinárodnú administratívnu spoluprácu v oblasti DPH alebo dane z predaja zameranú na riešenie problémov spojených s výberom DPH od dodávateľov, ktorí nie sú rezidentmi, a to najmä v obchode medzi podnikmi a koncovými zákazníkmi (B2C), ako uvádza Komisia vo svojej analýze posúdenia vplyvu.

3.6. Krokom vpred týmto smerom je dohoda medzi EÚ a Nórskom o administratívnej spolupráci v oblasti DPH (z júna 2018), ktorá zahŕňa aj osobitné nástroje na vymáhanie pohľadávok v oblasti DPH. EHSV dúfa, že EÚ bude ďalej podporovať medzinárodnú spoluprácu v oblasti boja proti podvodom v snahe zabezpečiť účinnú a koordinovanú reakciu na aktivity, ktoré presahujú hranice štátov i kontinentov a poškodzujú rozpočet EÚ, ako aj jednotlivých členských štátov.

3.7. EHSV zdôrazňuje, že z hľadiska spotrebiteľov sa návrhom zavedie nová výmena a spracovávanie osobných údajov súvisiacich s DPH, pričom tieto činnosti budú upravené všeobecným nariadením o ochrane údajov. Toto nariadenie bolo nedávno schválené a zavedené v celej Európe a podnikom v EÚ spôsobuje značné náklady na dodržiavanie predpisov.

3.8. Vo všeobecnom nariadení o ochrane údajov sa stanovuje všeobecné vymedzenie osobných údajov, ku ktorým patria všetky informácie o identifikovanej alebo identifikovateľnej fyzickej osobe, ktorú možno priamo alebo nepriamo identifikovať. V dôsledku toho patria informácie o platbách, na ktoré sa vzťahuje návrh Komisie, do jeho rozsahu pôsobnosti a do rozsahu pôsobnosti zásad platných pre ochranu osobných údajov, ktoré sú uvedené v Charte základných práv.

3.9. Podľa Komisie je zdaňovanie „dôležitým cieľom všeobecného verejného záujmu Únie a členských štátov, čo bolo uznané v súvislosti s obmedzeniami, ktoré možno uložiť na povinnosti a práva podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679⁽²⁾, a so zreteľom na ochranu informácií podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1725⁽³⁾. Obmedzenia týkajúce sa práv na ochranu údajov sú nutné z dôvodu povahy a objemu daných informácií, ktoré pochádzajú od poskytovateľov platobných služieb, a mali by byť založené na špecifických a vopred vymedzených podmienkach a údajoch stanovených v článkoch 243b až 243d smernice Rady 2006/112/ES.“⁽⁴⁾

3.10. EHSV dôrazne upozorňuje, že počet výnimiek a obmedzení v súvislosti s ustanoveniami všeobecného nariadenia o ochrane údajov by mal byť nízky a ich účelom by mal byť jediný a presne vymedzený cieľ boja proti podvodom v oblasti DPH. Keďže ide o osobitné výnimky zo všeobecných a záväzných pravidiel na ochranu osobných údajov a súkromia jednotlivcov, orgány presadzovania práva by ich mali vykladať jednoznačne a dôsledne. V tejto súvislosti by sa mala venovať mimoriadna pozornosť: i) cieľu spracovávania údajov, ktoré bude možné len na účely boja proti protiprávnemu konaniu; ii) jednotlivcom, ktorí majú prístup k zhradeným, uloženým a vymieňaným údajom, ktorými by mali byť výlučne úradníci Eurofiscu, a to za osobitných podmienok a na všeobecne známe a obmedzené účely súvisiace s bojom proti podvodom v oblasti DPH; iii) následnému využívaniu údajov s cieľom spustiť prípadné činnosti v oblasti vyšetrovania a presadzovania práva.

⁽¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>

⁽²⁾ Všeobecné nariadenie o ochrane údajov: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:32016R0679&qid=1561362293078&from=SK>

⁽³⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018R1725&from=SK>

⁽⁴⁾ Smernica o DPH: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:32006L0112&from=SK>

3.11. Všetky uvedené aspekty sú v návrhu Komisie formálne zohľadnené, čo je jednoznačne jeho pozitívnym aspektom. EHSV však požaduje, aby Komisia zaručila, že pri budúcom každodennom využívaní tohto systému sa budú v **plnom rozsahu a účinne uplatňovať** všetky záruky týkajúce sa základných slobôd, ktoré sú uvedené v návrhu, čím sa zabezpečí náležitá rovnováha medzi dôsledným presadzovaním pravidiel v oblasti DPH a nevyhnutnou ochranou práv jednotlivcov a základných slobôd.

3.12. Pokiaľ ide o poslednú z uvedených požiadaviek, EHSV žiada, aby príslušné národné orgány dôkladne monitorovali a overovali, či sa v plnom rozsahu a konkrétne dodržiavajú pravidlá, ktoré v rámci návrhu obmedzujú využívanie údajov a informácií, ako aj ustanovenia všeobecného nariadenia o ochrane údajov. EHSV vyzýva Komisiu, aby pri získavaní spätnej väzby od členských štátov, ktoré by sa malo uzavrieť do konca roku 2024, spolu s národnými orgánmi zodpovednými za ochranu osobných údajov a európskym dozorným úradníkom pre ochranu údajov dôkladne overila, či boli v plnej miere dodržané ustanovenia všeobecného nariadenia o ochrane údajov, a aby o tom informovala Európsky parlament a Radu v rámci svojej plánovanej správy o fungovaní nového nástroja administratívnej spolupráce [článok 59 nariadenia (EÚ) č. 904/2010]. Ak sa zistí porušenie pravidiel alebo protiprávne konanie, musí sa tomu samozrejme okamžite zabrániť a musí dôjsť k náprave.

3.13. Pokiaľ ide o ochranu európskych podnikov pôsobiacich v oblasti elektronického obchodu, EHSV odporúča, aby nový systém dokázal účinne chrániť a zabezpečovať obchodné tajomstvo nielen vo fáze predbežného monitorovania zhromažďovania a analýzy údajov, ale takisto najmä v následnej (hypotetickej) fáze presadzovania práva. V tejto súvislosti by mohli skúsenosti Európskej komisie v oblasti ochrany duševného vlastníctva a priemyselného tajomstva v rámci prípadov týkajúcich sa práva hospodárskej súťaže slúžiť ako porovnávací norma.

V Bruseli 15. mája 2019

Prededa
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER